

URZĄD GMINY W PORAJU

**CO ZROBIĆ
GDY POJAWI
SIĘ ZAGROŻENIE ?**

PORAJ 2013

WAŻNIEJSZE TELEFONY W GMINIE PORAJ

SOŁTYSI:

• KUŹNICA STARA	Teresa Ociepka	34 / 314 – 75 – 15
• PORAJ	Barbara Caban	34 / 314 – 72 – 70
• CHOROŃ	Edward Mizera	34 / 321 – 27 – 27
• DĘBOWIEC	Edward Królak	34 / 314 – 66 – 90
• GĘZYN	Jan Podsiadlik	34 / 314 – 55 – 38
• JASTRZĄB	Jolanta Zalega	606 – 213 – 629
• MASŁOŃSKIE	Sławomir Widawski	662 – 849 – 293
• ŻARKI LETNISKO	Ryszard Świerdza	34 / 314 – 60 – 34

INNE :

• UJĘCIE WODY MASŁOŃSKIE		34 / 314 – 54 -54
• OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW		34 / 314 – 58 -28
• GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ		34 / 314 – 56 -29
• ZAPORA PORAJ		34 / 314 – 77 -70
• NADLEŚNICTWO ŻŁOTY POTOK	34/ 327 – 80 – 58, 34 327 – 80 - 40	
• OSP PORAJ		34 / 314 – 71 -46
• OSP CHOROŃ		34 / 314 – 57 -24
• OSP GĘZYN	Tel. Prezesa	34 / 314 – 55 -38
• OSP JASTRZĄB	Tel. Prezesa	602 – 389 – 353
• OSP KUŹNICA STARA	Tel. Prezesa	510 – 048 – 560
• OSP ŻARKI LETNISKO		34 / 314 – 40 -44
• KOMENDA POWIATOWA PSP		34 / 313 – 15 -41
		34/ 313 – 17 -54
		34 / 313 – 11 -62

Szanowni Mieszkańcy Gminy Poraj!

Zagrożenie jest to nagle lub nie przewidziane zdarzenie spowodowane silami natury lub wynikające z neodpowiedzialnej działalności człowieka. Skutkiem zagrożenia jest niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia ludzi oraz środowiska.

Niebezpieczeństwo było nam kiedyś znane tylko z przekazów telewizyjnych lub relacji prasowych, jednak w ostatnim czasie również doświadczyliśmy pewnych zagrożeń jak powódź ,trąba powietrzna czy szadź.

W takich dramatycznych chwilach dopiero uświadamiamy sobie, jak ważne jest przygotowanie się na wypadek katastrofy czy klęski żywiołowej, gdyż stan tych przygotowań decyduje o rozmiarach klęski. Im lepiej przygotowujemy się na nadejście potencjalnego niebezpieczeństwa, tym jego skutki są mniejsze, a sam żywioł łatwiejszy do opanowania.

Niniejszy poradnik, zawierający praktyczne wskazówki, jak zabezpieczyć się przed ewentualnym zagrożeniem oraz jak postępować w trakcie i po jego wystąpieniu, pomoże Państwu podjąć właściwe decyzje.

Życzę wszystkim Mieszkańcom Gminy, aby nigdy nie nastąpiły okoliczności, w których treść poradnika byłaby przydatna w praktyce.

JAK SIĘ PRZYGOTOWAĆ NA WYPADEK KATASTROFY LUB KLĘSKI ŻYWIOŁOWEJ ?

Jeśli katastrofa wydarzy się w Twoim miejscu zamieszkania władze lokalne oraz służby ochrony ludności będą próbować Ci pomóc. Lecz Ty także musisz być przygotowany, Ratownicy mogą nie być w stanie dotrzeć do Ciebie natychmiast po wystąpieniu katastrofy' lub mogą być zmuszeni koncentrować swoje wysiłki w innym miejscu.

Należy wiedzieć, co robić w przypadku zagrożenia, gdzie szukać schronienia, jak przygotować się do ewakuacji, jak ułatwić sobie przebywanie w pomieszczeniach przeznaczonych do tymczasowego zakwaterowania. Jak ograniczyć skutki katastrofy? Jak zabezpieczyć dobytek przed zniszczeniem?

CO NALEŻY ZROBĆ ?

W pierwszej kolejności trzeba ustalić, co Tobie i Twojej rodzinie zagraża.

W tym celu:

- sprawdź, czy rejon, w którym zamieszkujesz narażony jest na jakiegokolwiek zagrożenia. Wiadomości na ten temat szukaj we właściwym terytorialnie urzędzie gminy lub miasta,
- dowiedz się w „komórce organizacyjnej urzędu zajmującej się sprawami ochrony ludności", w jakiej strefie zagrożenia znajduje się twój dom i jakiego rodzaju są to zagrożenia,
- poznaj rodzaje alarmów, sygnałów alarmowych, sposoby ich ogłaszania i odwoływania oraz naucz się zasad zachowania się w przypadku ich ogłaszania,
- zaopatrz się w instrukcje, poradniki i stosuj się do zaleceń w nich zawartych. Będzie to podstawą do przygotowania się i sprawdzenia własnych możliwości do przetrwania w okresie pierwszych dni kataklizmu.

PAMIĘTAJ!!!

Zawsze i w każdej sytuacji zagrożenia stosuj się do zaleceń lokalnego Szefa Obrony Cywilnej.

POWÓDŹ

WODA –jeden z najgroźniejszych żywiołów, który powoduje największe statystycznie straty ludzkiego dobytku.

Doświadczenia ostatnich lat dowodzą, że zagrożenie powodzią może wystąpić praktycznie wszędzie. Groźne są nie tylko duże rzeki, ale także intensywne opady oraz niewielkie ciekły wodne.

PRZYGOTUJ SIĘ DO POWODZI. ZANIM ONA CIEBIE ZASKOCZY!!!

- poznaj podstawowe pojęcia związane z zagrożeniem powodziowym:

Pogotowie przeciwpowodziowe - wprowadza się, gdy poziom wody w rzece wzrasta do poziomu ostrzegawczego i według prognoz będzie się podnosić

Alarm powodziowy - ogłasza się, gdy poziom wody zbliża się do stanu alarmowego lub go przekracza, a prognozy przewidują dalszy jego wzrost.

PRZED POWODZĄ :

- zorientuj się w urzędzie gminy (miasta) czy mieszkasz na terenie zagrożonym powodzią i czy Twój dom położony jest powyżej czy poniżej powodziowych poziomów wody. Pomoże Ci to ocenić ryzyko. Dowiedz się jak zabezpieczyć miejsce Twojego zamieszkania przed powodzią, ponadto gdzie zlokalizowane są miejsca tymczasowego zakwaterowania ewakuowanej ludności i zwierząt,
- ubezpiecz siebie, rodzinę i swój majątek na wypadek powodzi, co pozwoli przynajmniej częściowo zrekomensować straty nią spowodowane, przechowuj polisy ubezpieczeniowe, dokumenty, wartościowe przedmioty w bezpiecznym miejscu,
- upewnij się że wszyscy członkowie Twojej rodziny, zwłaszcza dzieci, wiedzą co robić w razie powodzi, naucz domowników sposobu odłączania zasilania w energię elektryczną oraz odcinania dopływu gazu, jak i kiedy wezwać policję, straż pożarną i inne służby oraz podmioty ratownicze,
- rozważ możliwości zabezpieczenia budynku (ów) przed powodzią poprzez uszczelnianie drzwi i piwnic materiałami wodoodpornymi, zgromadź materiały i podstawowe narzędzia budowlane, przydatne do zabezpieczenia budynku przed zagrożeniem powodziowym (worki, piasek, folia plastikowa, gwoździe).
- zapoznaj się z powodziowymi sygnałami ostrzegania i alarmowania. Zazwyczaj jest to dźwięk syreny alarmowej, gong, komunikaty podawane przez ruchome urządzenia nagłaśniające, specjalny sygnał dzwonów kościelnych, ulotki i obwieszczenia,

PO OGŁOSZENIU STANU POGOTOWIA

LUB ALARMU A TAKŻE W CZASIE POWODZI:

- nasłuchuj komunikatów radiowych i telewizyjnych na temat pogody, stanu wód i rozwijającej się sytuacji powodziowej,

W czasie wystąpienia zagrożenia Urząd Gminy w Poraju bezpłatnie udostępnia dane meteorologiczne na stronie internetowej www.poraj.bip.net.pl (Zarządzanie Kryzysowe – komunikaty) oraz Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej www.imgw.pl

- włącz odbiornik na częstotliwość lokalnej stacji radiowej w celu wysłuchania komunikatów o zagrożeniu i sposobie postępowania, stosuj się do zaleceń, przekazywanych przez lokalne władze odnośnie sposobu postępowania,
- przygotuj w części budynku nie narażonej na zalanie zapasy umożliwiające przetrwanie; w postaci żywności, wody pitnej, apteczki pierwszej pomocy z podstawowymi lekami, ciepłej odzieży, śpiworów, kocy, awaryjnego oświetlenia i przenośnego radia z zapasowymi bateriami, butli gazowej, napełnij czystą wodą wanny, zlewy i inne możliwe zbiorniki i naczynia, by zwiększyć zapas wody do celów spożywczych i sanitarnych,
- nie używaj w gospodarstwie domowym wody ze studni ani wody gruntowej,
- usuń z terenu posesji pojazdy i przemieść je w bezpieczne miejsce,
- przenieś cenne przedmioty i wyposażenie domu na wyższe kondygnacje budynku, by zabezpieczyć je przed zniszczeniem,
- przygotuj się do ewentualnej ewakuacji; zapakuj dokumenty i najcenniejsze części dobytku,
- jeśli jest taka potrzeba lub wydane zostało zalecenie, odetnij dopływ energii elektrycznej i gazu do budynku, rozdzielcze urządzenia elektryczne i zawory gazowe zabezpiecz folią plastikową lub innymi materiałami przed zanieczyszczeniem,
- uzgodnij z domownikami sposoby porozumiewania się w razie rozdzielenia i informowania o swoim miejscu pobytu,
- w przypadku niebezpieczeństwa postaraj się nie panikować, bądź rozsądny, zachowaj trzeźwość umysłu, natychmiast przemieszczaj się na wyżej położone obszary. Nie czekaj na wezwanie do ewakuacji,
- przebywając wewnątrz budynku ulokuj się na najwyższej kondygnacji, w pobliżu zgromadzonych zapasów i dobytku, przeznaczonego do zabrania w razie ewakuacji. Do zabezpieczenia domu wykorzystaj worki z piaskiem, folię lub inne materiały podręczne. Z posesji wszystkie rzeczy schowaj w budynku lub je przywiąż do czegoś stabilnego, aby nie popłynęły,

- W przypadku nakazu opuszczenia domów, zrób to natychmiast. Dzieciom, osobą starszym, chorym znajdującym się pod twoją opieką przypnij do ubrania karteczkę z imieniem i nazwiskiem oraz kontaktem do ich opiekunów,
- nie chodź po obszarach zalanych wodą, jeśli woda przemieszcza się szybko. Fala powodziowa o głębokości kilkunastu centymetrów może przewrócić dorosłego człowieka,
- jeśli musiałeś opuścić swój dom, zarejestruj się w punkcie ewidencyjnym w ten sposób łatwiej odnajdzie cię rodzina,
- jeśli musisz przekroczyć zalany obszar, użyj tyczki do badania gruntu przed sobą. Do przejścia wybieraj miejsca bez prądu powodziowego,
- w miarę możliwości zapobiegaj tworzeniu się atmosfery paniki, bądź rozsądny, zachowaj trzeźwość umysłu to połowa sukcesu,
- jeśli jest spodziewana duża powódź, dopuść swobodny wlew wód powodziowych do piwnicy Twojego domu, lub sam napełnij ją czystą wodą. Unikniesz w ten sposób zagrożenia uszkodzenia fundamentów domu przez ciśnienie napierających wód powodziowych,

Zgłoś się ochotniczo do pomocy w walce z powodzią. Do tego celu nie są potrzebne specjalne kwalifikacje. Twoja pomoc może się przyczynić do znacznego zminimalizowania strat spowodowanych powodzią. Informacje o tym, gdzie możesz być potrzebny, znajdziesz w lokalnym Komitecie przeciwpowodziowym.

PO POWODZI:

- słuchaj komunikatów radiowych i telewizyjnych i nie wracaj do domu, dopóki nie będziesz miał pewności, że jest to bezpieczne,
- jak najdłużej pozostań poza zasięgiem wód powodziowych, gdyż mogą być skażone np. produktami ropopochodnymi, nie oczyszczonymi ściekami, bakteriami chorobotwórczymi itp. Mogą być także pod napięciem z uszkodzonych linii energetycznych lub podziemnych,
- bądź ostrożny, gdy wjeżdżasz na tereny dotknięte powodzią. Drogi mogą być osłabione i nie wytrzymają ciężaru Twojego samochodu (ciągnika), czy innego pojazdu,
- po powrocie do domu dokonaj jego szczegółowych oględzin. Sprawdź stan fundamentów, ścian, podłóg, sufitów, drzwi i okien. Upewnij się, że budynek nie grozi zawaleniem. Sprawdź także stan przewodów elektrycznych i gazowych. W razie jakichkolwiek wątpliwości odnośnie bezpieczeństwa przy włączaniu zasilania skorzystaj z pomocy fachowca. Zalane pomieszczenia zdezynfekuj, wywietrz, wysusz, meble odsuń od ścian na co najmniej 20cm, podnieś minimum 5 cm od podłogi, jeśli jest to możliwe, uruchom ogrzewanie budynku lub skorzystaj z przenośnych urządzeń grzewczych,
- sprawdź stan techniczny i sprawność zbiorników sanitarnych i szamb, by uniknąć niebezpieczeństwa zakażeń i zatruć,

- wyrzucić całą żywność, która miała kontakt z wodą powodziową a do celów spożywczych używać tylko wody butelkowanej lub dowożonej beczkowozami przeznaczonymi do wody pitnej, wyrzucić całą żywność, która miała kontakt z wodą powodziową. Usunąć także padłe w wyniku powodzi zwierzęta (w tym celu skontaktuj się z urzędem gminy),
- jeśli to możliwe, przed przystąpieniem do usuwania skutków powodzi w Twoim domu zrób zdjęcia, bądź zapis wideo zaistniałych uszkodzeń. Materiał ten będzie przydatny dla firmy ubezpieczeniowej przy ubieganiu się o odszkodowanie, pomoże udokumentować straty. Wielkość strat powodziowych zgłoś niezwłocznie w firmie ubezpieczeniowej.
- do wypompowywania wody z piwnic przystąp, gdy poziom wody w gruncie będzie niższy niż w zalanej piwnicy i nie ma pęknięć, osiadania lub odchylenia od pionu ścian budynku, zalane piwnice odpompowuj stopniowo, nie więcej niż kilka cm na godzinę oraz 1/3 pierwotnego poziomu wody dziennie, by uniknąć uszkodzenia struktury fundamentów,
- by uniknąć rozwoju grzybów i pleśni, ściany i sufity odkaż za pomocą mleka wapiennego z wapna palonego oraz pomaluj farbami z wapna palonego,
- zalane przez powódź studnie, ujęcia wody, ustępy, łazienki oraz urządzenia sanitarne oczyść, wysusz i odkaż za pomocą wapna chlorowanego, by uniknąć zakażeń chorobami zakaźnymi,
- wodę do picia, płukania owoców i warzyw spożywanych na surowo oraz do mycia zębów gotuj przed użyciem,
- poinformuj odpowiednie służby o zerwanych liniach energetycznych, nieszczelności rurociągu gazowego lub o innych zagrożeniach występujących na Twoim terenie,
- mieszkanie i wszystkie sprzęty, które przydatne są do dalszego użytkowania, trzeba zdezynfekować.

Szczegółowe informacje dotyczące ochrony przed powodzią oraz metod

usuwania skutków powodzi można znaleźć na stronie internetowej

Wojewódzkiego Komitetu Przeciwpowodziowego

www.wkpp.katowice.uw.gov.pl

POŻAR

OGIEŃ - rozprzestrzenia się szybko i najczęściej nie ma czasu na zabieranie kosztownych rzeczy czy telefonowanie. Po 2 minutach ogień może stać się groźny dla życia. W ciągu 5 minut cały dom może stanąć w płomieniach.

Wysoka temperatura i dym są tak samo niebezpieczne jak płomień. Zachłyśnięcie się bardzo gorącym powietrzem może spowodować poparzenie płuc.

Pożar wytwarza trujące gazy, które mogą zakłócić orientację człowieka i spowodować osłabienie czynności ruchowych oraz ospałość.

NIE DOPUŚCIĆ DO POWSTANIA POŻARU!!!

- ostrożnie używaj zastępczych źródeł grzewczych (np. przenośne grzejniki elektryczne, gazowe, piecyki na drewno i węgiel),
- nie używaj kuchenki gazowej do ogrzewania,
- utrzymuj w stałej technicznej sprawności instalację elektryczną, przedłużacze, kable, gniazdko, instalację gazową, przewody kominowe i wentylacyjne,
- nie przeciążaj sieci elektrycznej. Korzystaj z rozgałęziacza z bezpiecznikiem, a unikniesz iskrzenia i krótkich szpilek,
- nie umieszczaj grzejników elektrycznych, kuchenek mikrofalowych i innych urządzeń elektrycznych pobierających dużą moc w pobliżu firan i innych łatwopalnych materiałów,
- nie używaj otwartego ognia (zapalniczek, świec, papierosów) w pobliżu łatwopalnych materiałów,
- nie gromadź i nie używaj wewnątrz budynku benzyn, paliw, nafty itp. Można je przechowywać tylko w odpowiednich pojemnikach w dobrze wentylowanych pomieszczeniach,
- popiół gromadź w oddalonym od budynku metalowym pojemniku, zaopatrzone mieszkanie, dom i obejście w podręczny sprzęt gaśniczy i naucz rodzinę posługiwać się nim. Przestrzegaj terminów badania sprawności i ich legalizacji,
- zainstaluj w miarę możliwości wykrywacze dymu, które dwukrotnie zwiększają szansę przeżycia,
- naucz dzieci jak informować o pożarze przez telefon.

W CZASIE POWSTANIA POŻARU:

- zaalarmuj niezwłocznie, przy użyciu wszystkich dostępnych środków osoby będące w strefie zagrożenia,

- wezwij straż pożarną,

- przystąp niezwłocznie, przy użyciu miejscowych środków gaśniczych do gaszenia pożaru i niesienia pomocy osobom zagrożonym w przypadku koniecznym przystąp do ewakuacji ludzi i mienia. Czynności te wykonuj w taki sposób aby nie doszło do powstania paniki jaka może ogarnąć ludzi będących w zagrożeniu, które wywołuje u ludzi ogień i dym. Panika może być przyczyną niepotrzebnych i tragicznych w skutkach wypadków w trakcie prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych. Dlatego prowadząc jakiegokolwiek działania w przypadku powstania pożaru kieruj się rozważą w podejmowaniu decyzji,
- jeśli ubranie pali się na Tobie zatrzymaj się, połóż na ziemi i obracaj do chwili zdszenia ognia, ucieczka spowoduje tylko zwiększenie płomienia,
- nie gaś urządzeń elektrycznych wodą mogą być pod napięciem, postaraj się odłączyć zasilanie elektryczne,
- nie próbuj gasić ognia, którego nie jesteś w stanie opanować. Wyprowadź wszystkie osoby zagrożone w bezpieczne miejsce i w razie potrzeby udziel pierwszej pomocy,
- gdy pożar i swąd dymu obudzi Cię ze snu zbadaj czy drzwi są ciepłe, jeśli tak, to nie otwieraj ich, lecz użyj innych dróg, by opuścić pomieszczenie (np. przez okno jeśli jest to możliwe),
- jeśli nie możesz wyjść z pomieszczenia, uszczelnij drzwi, kanały wentylacyjne by nie przedostał się przez nie dym, otwórz okno i wzywaj pomoc,
- jeśli musisz wyjść przez pomieszczenia zadymione, to zakryj usta i nos ręcznikiem, okryj się czymś nie palnym lub mokrym kocem i przemieszczaj się tuż przy podłodze dym i gorące powietrze unosi się do góry, a dołem powietrze jest bardziej czyste i chodne,
- opuszczając mieszkanie, zabierz ze sobą wszystkich domowników. Dzieci potrafią chować się przed ogniem w miejscach, z których ich nie widać: w szafie, pod łóżkiem, pod pościelą itp.

PO POŻARZE:

- nie wchodź do zniszczonego przez ogień budynku zanim służby ratownicze nie stwierdzą, że jest bezpieczny pod względem budowlanym, energetycznym, itp., dachy i stropy mogą być osłabione i wymagać naprawy,
- gdy potrzebujesz mieszkania, żywności lub straciłeś w pożarze osobiste przedmioty, zwrócić się do gminy lub skontaktuj się z organizacjami wspomagającymi poszkodowanych,
- wezwij agenta ubezpieczeniowego przed wyrzuceniem zniszczonych przedmiotów. Jeśli jesteś dzierżawcą lub lokatorem wezwij właściciela, wyrzuć żywność, napoje, lekarstwa, które narażone były na wysoką temperaturę i dym, przed przystąpieniem do usuwania skutków pożaru w Twoim domu zrób zdjęcia, bądź zapis wideo zaistniałych uszkodzeń. Materiał ten będzie przydatny dla firmy ubezpieczeniowej przy ubieganiu się o odszkodowanie, pomoże udokumentować straty. Wielkość strat po pożarze zgłoś niezwłocznie w firmie ubezpieczeniowej.
- jeśli posiadasz sejf lub masywną metalową skrzynię nie próbuj jej otwierać, może ona utrzymywać wysoką temperaturę przez wiele godzin. Jeśli otworzysz drzwi przed ich wychłodzeniem, powietrze z zewnątrz w połączeniu z wysoką temperaturą wewnątrz sejfu może spowodować zapalenie się zawartości,
- jeśli inspektor budowlany stwierdzi, że budynek jest niebezpieczny i musisz opuścić dom
  - poproś Policję, Straż Miejską o pilnowanie Twojego domu podczas nieobecności,
  - zabierz ze sobą dokumenty tożsamości, rzeczy osobiste, polisę ubezpieczeniową.
- poinformuj przyjaciół, krewnych, agenta ubezpieczeniowego, pracodawcę, szkołę, urząd pocztowy o miejscu twojego tymczasowego zakwaterowania.

WYPADKI Z NIEBEZPIECZNYMI SUBSTANCJAMI CHEMICZNYMI

NA SKUTEK NIEPRZEWIDZIANYCH AWARII, KATASTROF LUB KLĘSK ŻYWIŁOWYCH MOŻE NASTĄPIĆ ZAGROŻENIE NATURALNEGO ŚRODOWISKA CZŁOWIEKA, ZAGROŻENIE ZDROWIA LUB ŻYCIA MIESZKAŃCÓW SPOWODOWANE PRZEZ OBIEKTY STAŁE (ZAKŁADY CHEMICZNE, SKŁADNICE, MAGAZYNY LUB RUCHOME (CYSTERNY SAMOCHODOWE I KOLEJOWE)).

PRZED AWARIĄ:

- zorientuj się czy w terenie Twojego miejsca zamieszkania produkowane są lub magazynowane surowce lub półprodukty chemiczne charakteryzujące się własnościami toksycznymi. Jeśli w pobliżu Twojego miejsca zamieszkania przebiegają ważne szlaki komunikacyjne (tory kolejowe, arterie samochodowe), dowiedz się, czy są nimi przewożone niebezpieczne substancje chemiczne. Jeśli tak, to zapoznaj się ze sposobem postępowania na wypadek zagrożenia i powiadom rodzinę o sposobach postępowania,
- zabezpiecz się w podręczne środki ochrony dróg oddechowych, przetrzymuj je w ogólnodostępnym miejscu,
- bądź przygotowany na ewakuację, może ona potrwać kilka godzin, a nawet kilka dni.

ZAPAMIĘTAJ!!!

Pojazdy samochodowe przewożące substancje niebezpieczne są oznakowane pomarańczowymi prostokątnymi tablicami z czarnymi napisami cyfrowymi określającymi rodzaj niebezpiecznej substancji według międzynarodowych oznaczeń, umieszczonymi z tyłu i przodu pojazdu, w następujący sposób:

W górnej części tablicy oznacza się za pomocą kodu dwu- lub trzycyfrowego właściwości niebezpieczne Toksycznych środków Przemysłowych. Pierwsza cyfra numeru określa zasadniczą właściwość niebezpieczną materiału, rodzaj TSP, przy czym 3 - oznacza materiał ciekły zapalny. Druga i trzecia cyfra określają:

38	- rodzaj niebezpieczeństwa; - stopień zagrożenia; - dodatkowe cechy niebezpieczne, przy czym 8- oznacza żrące.
1198	Gdy pierwsza i druga cyfra są takie same oznacza to nasilenie niebezpieczeństwa głównego (zasadniczego). Znak "X" postawiony przed numerem rozpoznawczym niebezpieczeństwa oznacza zakaz zetknięcia się tego materiału z wodą. dolnej części tablicy umieszcza się numer identyfikacyjny TSP. (Formaldehyd)

PODCZAS AWARII:

Przebywając w miejscu, w którym nastąpiła awaria połączona z uwolnieniem się jakichkolwiek toksycznych środków należy:

- zachować spokój, przeciwdziałać panice i lękowi, zatelefonuj do straży pożarnej, gdy jesteś świadkiem wypadku,
- zaniżyć okna i wyłączyć wentylację, gdy znajdujesz się w samochodzie, pozwoli to ograniczyć ryzyko skażenia,
- chronić drogi oddechowe. W tym celu wykonaj filtr ochronny z dostępnych Ci materiałów (zwilżona w wodzie lub wodnym roztworze sody oczyszczonej chusteczka, szalik, ręcznik, itp.) i osłoń nimi drogi oddechowe,
- opuścić rejon zagrożony, kierując się prostopadłe do kierunku wiatru omijając miejsce awarii, jeśli jest to niemożliwe a miejsce awarii nie jest Ci znane schroń się do pomieszczeń,
- stosować się do zaleceń i informacji przekazywanych w komunikatach, jak najszybciej zabrać dzieci i osoby niepełnosprawne, wyliczyć urządzenia gazowe i elektryczne, wygasić piec, zamknąć przewody kominowe i wentylacyjne - gdy zostanie zarządzone ewakuacja. Zamknij okna, mieszkanie, powiadom sąsiadów i udaj się w kierunku wskazanym w komunikatach lub przez służby porządkowe,
- przystąpić niezwłocznie do uszczelniania okien, drzwi, otworów wentylacyjnych oraz innych możliwych dróg przedostania się toksycznego środka, gdy nie zdążyłeś opuścić mieszkania,
- wykorzystać zastępcze i podręczne środki ochrony dróg oddechowych i skóry (maski tkaninowe, płaszcze impregnowane, okulary ochronne, tampony z waty lub gazy),
- zabezpieczyć żywność w szczelnych pojemnikach,
- włączyć dostępne środki masowego przekazu (np. radio, TV) na program lokalny, i zastosować się do zaleceń przekazywanych w komunikatach,

PAMIĘTAJ!!!

Zapach środków toksycznych jest wyczuwalny znacznie wcześniej, zanim stężenie środka toksycznego stanie się groźne dla życia ludzkiego!!

PO AWARII:

- do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie opuszczaj uszczelnionych pomieszczeń,
- po przejściu obłoku skażonego powietrza i odwołania alarmu, dokładnie przewietrz wszystkie pomieszczenia,
- unikaj spożywania żywności z Twojego ogrodu oraz mleka od Twoich krów, dopóki nie będą zbadane przez terenową stację sanitarno - epidemiologiczną,
- jeśli przebywałeś w strefie skażonej, zdejmij ubranie, które uległo zanieczyszczeniu, i zamień je na czyste oraz dużą ilością wody przemyj oczy, usta, nos i weź prysznic, a następnie zgłoś się do lekarza, spakuj skażone ubranie i buty w oddzielnym szczelnym pudle bez kontaktu z innymi nieskażonymi rzeczami, i wezwij władze lokalne do usunięcia tych przedmiotów,
- dowiedz się u lokalnych władz czy i jak odkazić ziemię i nieruchomości.

WYPADKI RADIOLOGICZNE

MOGĄ ZDARZYĆ SIĘ WSZĘDZIE TAM GDZIE, MATERIAŁY RADIOAKTYWNE SĄ UŻYWANE, SKUDOWANIE LUB TRANSPORTOWANE. TAKIE WYPADKI MOGĄ WYDARZYĆ SIĘ W ELEKTROWNIACH JĄDROWYCH, SZPITALACH, UNIWERSYTETACH, LABORATORIACH BADAWCZYCH, W ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH, NA GŁÓWNYCH DROGACH, LINIACH KOLEJOWYCH.

Wypadki radiologiczne są niebezpieczne z powodu szkodliwego oddziaływania niektórych typów promieniowania na komórki ciała. Im dłużej dana osoba jest narażona na promieniowanie, tym większe jest zagrożenie. Ludzie każdego dnia pochłaniają dawkę promieniowania ze słońca, radioaktywnych pierwiastków w glebie i w skałach, urządzeń domowych, takich jak: telewizory, kuchenki mikrofalowe oraz rentgenowskich urządzeń medycznych i dentystycznych.

Promieniowanie nie jest wykrywalne przez wzrok, węch ani przez żaden inny organ zmysłu. By zminimalizować skutki promieniowania musisz wiedzieć, że istnieją trzy czynniki, które o tym decydują, a mianowicie:

Odległość - im jest większa pomiędzy Tobą, a źródłem promieniowania tym mniejszą dawkę promieniowania otrzymasz. W razie poważnych awarii jądrowych, władze prawdopodobnie będą wzywać do ewakuacji, aby oddalić się od źródła promieniowania.

Ostona - podobnie jak odległość im bardziej ciężkie i gęste materiały pomiędzy Tobą a źródłem promieniowania tym lepiej. Dlatego władze lokalne mogą doradzić Ci pozostanie w domu, o ile wypadek nie wydarzył się w pobliskiej elektrowni atomowej. W wielu przypadkach ściany Twojego domu są wystarczającą osłoną w celu zabezpieczenia Twojego zdrowia.

Czas - większość zdarzeń radioaktywności stosunkowo szybko traci natężenie promieniowania. Ograniczenie czasu przebywania w zasięgu zagrożenia zmniejszy pochłoniętą dawkę promieniowania. Po wystąpieniu zagrożeń radiologicznych, lokalne władze będą monitorować wszystkie wypadki pojawienia się promieniowania i określać, kiedy minie.

PODCZAS WYDARZENIA:

- zachowaj spokój, nie wszystkie wypadki związane z wydostaniem się substancji promieniotwórczych są dla Ciebie niebezpieczne. Wypadek może dotyczyć obszaru zakładu i nie powodować żadnych zagrożeń zewnętrznych,
- nasłuchuj w radiu i w telewizji oficjalnych komunikatów, jeśli jest to zalecane pozostań w domu,
- w przypadku zaniechania ewakuacji, pozostań w domu:
  - zabezpiecz zwierzęta lub weź je do domu,
  - zabezpiecz i pozamykaj drzwi oraz okna,
  - wyłącz wentylację, ogrzewanie nawiewowe itp.,
  - zamknij (uszczelnij) zasuwy piecowe i kominowe,
  - udaj się do piwnicy lub innych pomieszczeń poniżej powierzchni gruntu i pozostań w nich do czasu, aż władze ogłoszą, że jest już bezpiecznie,
  - jeśli musisz wyjść na zewnątrz, zakryj usta i nos mokrym ręcznikiem.
- bądź przygotowany do ewakuacji lub schronienia się na dłuższy czas w swoim domu,
- przechowuj żywność w szczelnych pojemnikach lub w lodówce:
  - niezabezpieczoną żywność przed schowaniem dokładnie opłucz,
  - zrezygnuj ze spożywania owoców, warzyw i wody z niepewnych źródeł,
- gdy powracasz do miejsca schronienia z zewnątrz:
  - splucz i zmień odzież oraz obuwie,
  - dokładnie umyj całe ciało,
  - włóż rzeczy noszone na zewnątrz do plastikowej torby i szczelnie ją zamknij, postępuj zgodnie z zaleceniami określonymi przez władze (służby ratownicze) do czasu odwołania zagrożenia skażeniem promieniotwórczym.

PO WYDARZENIU:

- gdy bezpośrednie zagrożenie minęło, opuść ukrycie i w razie najmniejszych podejrzeń o skażenie poddaj siebie i rodzinę zabiegom sanitarnym,
- unikaj spożywania żywności z Twojego ogrodu oraz mleka od Twoich krów i kóz, dopóki nie będą zbadane przez lokalny przez terenową stację sanitarno - epidemiologiczną,
- w przypadku zarządzenia ewakuacji zabierz ze sobą najcenniejsze rzeczy, odzież, dokumenty i produkty żywnościowe. Zabezpiecz mieszkanie,

KATASTROFY KOLEJOWE

WYSTPUJĄ STOSUNKOWO RZADKO. JEDNAK OLBRZYMIA ILOŚĆ PRZEWOŻONYCH PASAŻERÓW WIELKOŚĆ I RÓŻNORODNOŚĆ NIEBEZPIECZNYCH ŁADUNKÓW (CHEMICZNE, TOKSYCZNE, ŁATWOPALNE I INNE) ZWIKSZAJĄ SKALĘ, I ROZMIAR ZAGROŻEŃ, KTÓRE W RÓWNEJ MIERZE MOGĄ DOTKNĄC PASAŻERÓW JAK I MIESZKAŃCÓW MIEJSCOWOŚCI W POBLIŻU SZLAKÓW KOLEJOWYCH.

DO PODSTAWOWYCH ZASAD NALEŻY:

- powiadomienie służb ratowniczych (Straż Pożarna, Pogotowie Ratunkowe),
- udzielenie pomocy lżej poszkodowanym, gdy nie grozi to pożarem, wybuchem i gdy nie ma innych zagrożeń,
- stosowanie się do poleceń służb ratowniczych,
- oddalić się jak najszybciej, gdy jest podejrzenie wycieku niebezpiecznej substancji lub wybuchu,
- ostrzeżenie innych przypadkowych świadków zdarzenia,
- jeśli i byłeś uczestnikiem katastrofy nie opuszczaj miejsca zdarzenia bez przebadania przez lekarza, ponieważ skutki mogą się ujawnić dopiero po kilku godzinach.

KATASTROFY DROGOWE

NIEUSTANNA ROZBUDOWA SIECI DRÓG I ROZNORODNOŚĆ PRZEWOŻONYCH ŁADUNKÓW ZWIĘKSZAJĄ ZAGROŻENIE WYSTĄPIENIA KATASTROFY I WYPADKU DROGOWEGO. POWSZECHNOŚĆ MOTORYZACJI NAKŁADA NA OBYWATELI OBOWIĄZEK ZNAJOMOŚCI PODSTAOWYCH ZASAD I CZYNNOŚCI DO WYKONYWANIA W RAZIE WYSTĄPIENIA KATASTROFY DROGOWEJ LUB WYPADKU

JEŚLI JESTEŚ SWIADKIEM WYPADKU DROGOWEGO TO:

Zabezpiecz miejsce zdarzenia:

- „zasłoń” miejsce wypadku oraz osoby udzielające pomocy bryłą pojazdu, który musi mieć włączone światła awaryjne i postojowe (w warunkach nocnych konieczne są światła mijania, to one oświetlą miejsce wypadku),
- w odpowiedniej odległości ustaw trójkąty ostrzegawcze (własny lub z pojazdów uszkodzonych),
- wykorzystaj światło ostrzegawcze latarki podręcznej,
- jeśli w wypadku nie było osób uszkodzonych usuń z jezdni uszkodzone pojazdy aby nie były przyczyną kolejnego, groźniejszego wypadku,
- przy pomocy telefonu komórkowego (połączenie z numerami alarmowymi 998,997,999,112 jest bezpłatne) lub radia CB wezwij służby ratownicze, policję,
- jeśli nie możesz spełnić powyższego warunku, spróbuj zatrzymać inne pojazdy bo sam możesz nie być skuteczny w działaniu,
- jeśli nie masz szans na pomoc innych, nie trać czasu zacznij działać sam, najważniejsze dla rannych bez pulsu i oddechu są pierwsze 4 minuty, ale pomoc im udzielona musi być fachowa. Nie rób tego jednak, jeżeli nie umiesz zrobić tego prawidłowo, ponieważ możesz pogłębić urazy, a nawet spowodować śmierć uszkodzonego.

PAMIĘTAJ!!

Aby wszystkie czynności wykonywać z rozwagą, bez niepotrzebnych emocji i dodatkowych zniszczeń, do czasu aż przybędą specjalistyczne służby ratownicze. Pamiętaj, że Ty również możesz się znaleźć w podobnej sytuacji.

KATASTROFY BUDOWLANE

NAJCZĘCIEJ POWODOWANE SĄ:

- *WADAMI KONSTRUKCYJNYMI I TECHNOLOGICZNYMI*
- *WYBUCHAMI GAZU*
- *SZKODAMI GÓRNICZYMI.*

OPUSZCZAJĄC DOM (MIESZKANIE):

- wyłącz instalację gazową, elektryczną, wodną,
- zabierz ze sobą dokument tożsamości i inne ważne dokumenty, żywność, koce, odzież, pieniądze. Zadbaj o to, aby dom opuścili wszyscy domownicy oraz sąsiedzi, zachowaj szczególną ostrożność.
- o ile nie możesz opuścić budynku (mieszkania) drzwiami wyjściowymi, przez klatkę schodową z powodu zagrożenia lub innych przeszkód - uciekaj przez okno jeśli jest to możliwe,

GDY NIE MASZ MOŻLIWOCI OPUSZCZENIA DOMU:

- wywieś w oknie białe prześcieradło lub obrus - jako znak dla ratowników, że potrzebujesz pomocy,

GDY JESTEŚ UNIERUCHOMIONY (PRZYSYPANY):

- nawołuj pomocy, stukaj w lekkie elementy metalowe - ułatwisz ratownikom Twoją lokalizację,

GDY OPUŚCIŁEŚ DOM MIESZKANIE):

- powiadom kierującego akcją ratowniczą o osobach z rodziny i sąsiadach, którzy zostali jeszcze w pomieszczeniach budynku, oraz o osobach, które aktualnie i na pewno przebywają poza domem (w pracy, szkole itp.), jeśli posiadasz informacje pomocne w akcji ratowniczej, przekaż je niezwłocznie służbie ratowniczej,
- nie przeszkadzaj w pracy ratownikom,
- nie wracaj na miejsce katastrofy, ani nie wchodź do uszkodzonego wypadkiem budynku bez zezwolenia służb budowlanych, które określają, czy takie wejście jest bezpieczne,
- o ile doznałeś obrażeń (jesteś ranny), zgłoś się do punktu pomocy medycznej,
- zgłoś swoje potrzeby do punktu pomocy społecznej lub władz miasta, gminy,

Kiedy jesteś świadkiem katastrofy budowlanej, niezwłocznie powiadom Straż Pożarną, Policję, Pogotowie Ratunkowe.

EPIDEMIE

W CELU UNIKNIĘCIA SKUTKÓW ZAGROŻEŃ

EPIDEMIOLOGICZNYCH WYNIKAJĄCYCH

Z RÓŻNYCH PRZYCZYN OBYWATEL POWINIEN:

- przestrzegać podstawowych zasad higieny,
- nie spożywać żywności z niepewnych źródeł,
- unikać kontaktu z chorymi na choroby zakaźne,
- w razie wątpliwości zgłosić się do lekarza,
- przestrzegać terminów szczepień ochronnych,
- ograniczyć kontakty bezpośrednie ze zwierzętami,
- przestrzegać zaleceń zawartych w ogłoszeniach i komunikatach (np.: ostrzeżenia, o wściekłości).

ABY ZMNIJSZYĆ ZAGROŻENIA, TRZEBA PRZESTRZEGAĆ

NASTĘPUJĄCYCH ZALECEŃ

- Nie należy spożywać, przetwarzać, ani uzdatniać żywności wykazującej cechy zamoczenia bez zewnętrznych oznak uszkodzenia, ani przechowywanej w niewłaściwej temperaturze (wyłączone urządzenia chłodnicze) oraz po upływie terminu przydatności do spożycia,
- zamoczoną żywność należy zgromadzić w wydzielonym miejscu, kupując żywność należy zwrócić szczególną uwagę na wygląd i stan opakowań (zacieki i ślady korozji), czytelność etykiet, terminy przydatności do spożycia,
- należy pamiętać, że niezdatne do spożycia są warzywa, jarzyny i owoce będące w czasie powodzi pod wodą,
- wszelkie wątpliwości związane ze stanem sanitarnym obiektów i dystrybucją żywności należy zgłaszać do terenowych stacji sanitarno - epidemiologicznych,
- ze źródeł wody, które zostały zatopione lub podtopione, należy wypompować wodę i naprawić uszkodzenia. Po napełnieniu studni wodą należy ją wydezynfekować, a następnie odpompowywać wodę do momentu gdy badanie wykaże, że nadaje się do spożycia,
- oczyścić najbliższe otoczenie z nieczystości (w pierwszej kolejności, odchody ludzkie i zwierzęce, padłe zwierzęta).

WICHURY

(silne wiatry i huragany)

WYSTPUJĄ POWODOWANE NAJCZĘŚCIEJ SZYBKO PRZEMIESZCZAJĄCYMI SIĘ AKTYWNYMI NIŻAMI. NAJGROŹNIEJSZĄ FORMĘ, PRZYJMUJĄ ONE W OKRESIE WIOSENNYM I JESIENNYM.

***WICHURY** - wiatry wiejące z prędkością powyżej 75 km/h. W Polsce występujące coraz częściej. Mogą powodować uszkodzenie budynków, łamać i wyrwać drzewa z korzeniami oraz paraliżować transport.*

***HURAGANY**- wiatry wiejące z prędkością powyżej 120 km/h. Powodują rozległe spustoszenia wstrefie swojego oddziaływania.*

PRZED NADEJCIEM WICHURY:

- słuchaj prognozy pogody oraz komunikatów podawanych przez rozgłośnie radiowe i telewizyjne,
- sprawdź, czy poszycie na dachu jest solidnie przymocowane, gruntownie oceń stan okien. Jeżeli uznasz to za konieczne - zabezpiecz je odpowiednio,
- uprzątnij z obejścia przedmioty, które mogłyby narobić szkód w przypadku porwania ich przez wiatr,
- pozamykaj zwierzęta oraz odpowiednio zabezpiecz pomieszczenia, w których się znajdują,
- upewnij się, czy twoje radio i latarka działają jak należy. Miej zapas naładowanych baterii,
- sprawdź stan apteczki pierwszej pomocy. Zaopatr się w niezbędne materiały i leki,
- zaopatr się w paliwo do samochodu. Może być potrzebny,
- upewnij się, czy Twoi najbliżsi sąsiedzi zdają sobie sprawę z powagi sytuacji.

W CZASIE SILNYCH WIATRÓW:

- zachowaj spokój. Nie wychodź na zewnątrz, jeśli nie jest to absolutnie konieczne,
- jeśli znajdziesz się z dala od domu, pozostań tam, gdzie jesteś, dopóki wichura nie przejdzie. Nie zatrzymuj się pod trakcjami elektrycznymi, planszami reklamowymi i drzewami. Nie spaceruj też pod balkonami - spadające doniczki, kwietniki lub szyby okienne mogą Cię dotkliwie poranić,
- wyłącz główny wyciąg prądu - ograniczy to możliwość powstania pożaru,
- schowaj się w środkowych i najniższych partiach budynku z dala od oszklonych okien, sufitów i drzwi,
- słuchaj komunikatów radiowych i telewizyjnych oraz przestrzegaj w nich przekazywanych zasad zachowania się,

- jeśli służby ratownicze zalecają ewakuację:
  - wyrusz tak szybko jak to tylko możliwe,
  - opuszczając mieszkanie wyłącz energię elektryczną, główny zawór wody i gazu oraz zabezpiecz dom,
  - zawiadom kogoś poza zasięgiem wichury, dokąd się ewakuujesz,
  - zabierz przygotowany wcześniej podręczny bagaż oraz ciepłą odzież.

PO PRZEJŚCIU SILNYCH WIATRÓW:

- zorganizuj pomoc, w tym medyczną, dla poszkodowanych,
- uprzątnij zniszczony sprzęt i dokonaj niezbędnych napraw w swoim domu, nie próbuj usuwać zwalonych drzew, które upadły na linie energetyczne. Nie dotykaj zerwanych przewodów,
- jeśli i jesteś ubezpieczony wykonaj zdjęcia zniszczeń, zarówno domu, jak i jego wyposażenia,
- sprawdź instalację (gazową, elektryczną, wodociągową i ściekową) w zniszczonym domu,
- zgłoś się w swoim miejscu pracy - możesz być potrzebny.

o wszystkich zdarzeniach, mających istotne znaczenia dla bezpieczeństwa ludzi informuj służby dyżurne:

- Straży Pożarnej,
- Policji,
- Pogotowia energetycznego,
- Pogotowia gazowego,
- I inne.

MROZY I ZAMIECIE ŚNIEŻNE

Odmrożenie - jest skutkiem oddziaływania zimna (choć niekoniecznie mrozu!). W wyniku odmrożenia mogą wystąpić trwałe uszkodzenia najbardziej narażonych na odmrożenie części ciała. Typowymi objawami tego urazu są: znaczne wychłodzenie, zaczerwienienie, utrata czucia oraz błądź palców nóg, nosa, małżowin usznych.

Wychłodzenie - jest stanem, gdy temperatura wewnętrzna ciała spada poniżej - 35° C. Objawami wychłodzenia są zaburzenia świadomości - do śpiączki włącznie, powolna mowa, poczucie wyczerpania, zaburzenia mowy, senność. Jeśli u kogoś podejrzewane jest wystąpienie odmrożenia lub wychłodzenia - rozpocznij powolne ogrzewanie osoby. Zdejmij przemarznęte ubranie, ułóż osobę na suchej tkaninie i okryj całe ciało kocem, folią aluminiową - ogrzewaj go własnym ciałem.

Silny wiatr w połączeniu z temperaturą powietrza tylko nieco poniżej 0 stopni C może mieć taki sam skutek, jak stojące powietrze o temperaturze poniżej - 30°C. Może być to przyczyną odmrożenia i wychłodzenia organizmu.

Nie uznawaj pochopnie osoby wyziębionej za zmarłą, przed próbą reanimacji. Przy odmrożeniach kończyn zanurz je w letniej wodzie o temperaturze ciała zdrowego człowieka. Na inne części ciała nakładaj ciepłe (nie gorące) okłady.

Nie podawaj alkoholu osobie dotkniętej odmrożeniem lub wychłodzeniem, w szczególności gdy nie ma możliwości zapewnienia jej ciepłego schronienia.

Unikaj podawania kawy - ze względu na zawartość kofeiny, nie podawaj żadnych leków bez dodatkowych wskazań.

BADŹ PRZYGOTOWANY NA WYSTĄPIENIE ŚNIEŻYC,

ZAWIEI I ZAMIECI:

- słuchaj komunikatów radiowych i telewizyjnych,
- w czasie opadów pozostań w domu,
- jeśli musisz wyjść na zewnątrz, ubierz się w ciepłą odzież wielowarstwową i powiadom kogokolwiek o docelowym miejscu podróży oraz przewidywanym czasie dotarcia na miejsce przeznaczenia,
- zachowaj ostrożność poruszając się po zaśnieżonym i oblodzonym terenie, zwróć uwagę na zwisające sopte, zwały śniegu na dachach budynków, oszczędzaj zapasy energii poprzez stopniowe obniżanie temperatury w domu i okresowe wyłączanie ogrzewania w niektórych pomieszczeniach, jeśli używasz piecyków, zapewnij wentylacje pomieszczeń, zabezpiecz inwentarz i paszę przed zamarznięciem.

PODRÓŻOWANIE W ZIMIE:

PAMIĘTAJ, że jedną z wielu przyczyn ofiar śmiertelnych w zimie jest niewłaściwe przygotowanie pojazdu do sezonu zimowego oraz brak znajomości postępowania na wypadek unieruchomienia pojazdu lub zabłądzenia podczas podróżowania.

- jeśli musisz wyruszyć w podróż, rozważ wykorzystanie publicznych środków transportu. Jeśli podróżujesz samochodem podróżuj w dzień, nie podróżuj samotnie, informuj innych o swoim planie podróży. Używaj głównych dróg, unikaj bocznych dróg i skrótów,
- przygotuj swój samochód do zimy,
- trzymaj „zimowy zestaw” w bagażniku swojego samochodu (łopatkę do śniegu, migające światło, rękawice, czapkę, koc, linę holowniczą, łańcuchy na koła, pojemnik z solą kamienną, kable do akumulatora),
- pamiętaj, że działania służb drogowych mają na celu jedynie łagodzenie skutków zimy na drogach,
- jeśli znajdziesz się na bezludnych obszarach leśnych lub rolnych, rozepnij dużą płachtę najlepiej jaskrawą na śniegu by zwrócić uwagę ratowników, lub samolotów ratunkowych, co pewien czas dawaj sygnały światłami i klaksonem,
- jeśli śnieg uwięzi Cię w twoim samochodzie:
  - zjedź z głównego pasa, włącz migające światła alarmowe i wywieś jaskrawą tkaninę na antenie samochodu lub przez okno,
  - pozostań w swoim samochodzie by ratownicy mogli łatwiej Cię znaleźć.
  - nie wychodź z samochodu o ile nie masz w zasięgu widoczności budynków, w których mógłbyś znaleźć schronienie. Bądź ostrożny, odległość obserwowana poprzez zamieć śnieżną może być myląca, nawet niewielka odległość może być niemożliwa do pokonania w głębokim śniegu i zamieci,
  - wyłączaj silnik i ogrzewanie na dziesięć minut w ciągu każdej godziny w celu utrzymania ciepła. Kiedy silnik pracuje, lekko otwórz okno w celu wentylacji. Uchroni cię to przed zatruciem tlenkiem węgla. Okresowo usuwaj śnieg i lód z rury wydechowej.
  - wykonuj ćwiczenia w celu rozgrzania organizmu lecz unikaj przemęczenia. Ogrzewaj się przykrywając się z innymi pasażerami wierzchnim ubraniem i kocami,
  - wymieniaj się z innymi w czasie snu. Jedna osoba musi stale czuwać, by obudzić wszystkich, gdy zauważy nadchodzącą pomoc,
  - bądź ostrożny, nie nadużywaj akumulatora. Ogranicz potrzeby zużycia energii, używaj światła, ogrzewania i radia zależnie od możliwości, - w nocy, włącz wewnętrzne oświetlenie, by ratownicy mogli Cię zobaczyć

BURZA

NAJCZĘSTSZĄ PRZYCYNĄ JEGO WYSTĘPOWANIA JEST POWSTANIE CHMUR BURZOWYCH NA SKUTEK SILNYCH, PIONOWYCH RUCHÓW POWIETRZA. ZJAWISKO TO MA MIEJSCE NAJCZĘŚCIEJ W OKRESIE LETNIM. BURZY CZĘSTO TOWARZYSZĄ WYŁADOWANIA ATMOSFERYCZNE, ULEWY I GRADOBICIA.

BADZ PRZYGOTOWANY NA WYSTĄPIENIE BURZY:

- ubezpiecz swoje mieszkanie, dom, samochód, zwierzęta gospodarskie, uprawy polowe od skutków burzy,
- przygotuj swoje mieszkanie (dom):
  - zabezpiecz rynny i inne części budynku
  - zabezpiecz lampy i inne urządzenia, które mogą ulec zniszczeniu,
  - sprawdź drożność studzienek kanalizacyjnych i rowów.

PODCZAS BURZY:

- jeśli spotka Cię burza z dala od domu, znajdź bezpieczne schronienie i pozostań do czasu jego zakończenia;
- jeśli jesteś w domu:
  - zamknij okna, usuń z parterów i balkonów przedmioty, które mogą zagrażać przechodniom;
  - pozostań w nim z dala od oszklonych okien, sufitów i drzwi;
  - w miarę możliwości pozamykaj zwierzęta domowe i hodowlane;
  - trzymaj pod ręką przygotowane latarki oraz dodatkowe baterie;
  - miej włączone radio w celu zapoznania się z aktualnymi komunikatami,
  - wyłącz z gniazdek wszystkie zbędne urządzenia elektryczne oraz anteny,
- jeśli jesteś w samochodzie stań na poboczu i przeczekaj ulewę, unikaj zatrzymywania się pod drzewami, przewodami elektrycznymi itp.

O wszystkich zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi informuj straż pożarną, a w przypadku zerwania linii energetycznych zgłoś to pogotowiu energetycznemu.

PO BURZY:

- udziel pierwszej pomocy rannym lub poszkodowanym osobom,
- nie przenoś ciężko rannych osób, chyba że są one bezpośrednio zagrożone doznaniem kolejnych obrażeń - wezwij pomoc;
- jeżeli byłeś ubezpieczony przed gradobiciem, wykonaj zdjęcia zniszczeń, zarówno domu, jak i jego wyposażenia.

UPAŁY

ZBYT INTENSYWNY WYSIŁEK W CZASIE GORĄCEGO DNIA, SPĘDZANIE ZBYT DŁUGIEGO CZASU NA SŁOŃCU ALB O ZBYT DŁUGIE PRZEBYWANIE WPRZEGRZANYM MIEJSCU MOŻE SPOWODOWAĆ URAZ TERMICZNY. ABY MÓCSKUTECZNIE ZAPOBIEGAĆ PODOBNYM PRZYPADKOM, POZNAJ OBJAWY I BĄDŹ GOTÓW DO UDZIELENIA PIERWSZEJ POMOCY W TAKICH PRZYPADKACH. URAZ TERMICZNY MOŻE PRZYBRAĆ POSTAĆ OPARZENIA SŁONECZNEGO LUB PRZEGRZANIA.

UPAŁ - intensywne oddziaływanie promieni słonecznych na nas i nasze otoczenie. Zjawisku temu towarzyszy wysoka temperatura powietrza, często przekraczająca 30stopni C.

- Objawami *oparzenia słonecznego* są zaczerwienienie i pieczenie skóry, możliwe swędzenie, gorączka, ból głowy.

Pierwsza pomoc: weź chłodny prysznic, zmyj olejki (kremy). Miejsca oparzone polewaj dużą ilością zimnej wody. Jeśli na skórze występują pęcherze, zrób suchy, sterylny opatrunek i skorzystaj z pomocy medycznej.

- Objawy *przegrzania* są następujące: osłabienie, zawroty głowy, pragnienie, nudności i wymioty, kurcze mięśni (zwłaszcza nóg i brzucha), utrata przytomności.

Pierwsza pomoc: połóż poszkodowaną osobę w chłodnym miejscu (nogi unieś na wysokość 20 - 30 cm). Poluzuj ubranie. Użyj zimnej mokrej tkaniny, jako okładu do obniżenia temperatury ciała. Podawaj do picia wodę z solą, małymi łykami. Jeśli wystąpią nudności, odstaw wodę. Jeśli występują wymioty, szukaj natychmiastowej pomocy medycznej. W przypadku utraty przytomności przy wyczuwalnym oddechu i tętnie, ułóż poszkodowanego na boku.

BĄDZ PRZYGOTOWANY NA WYSTĄPIENIE GWAŁTOWNEGO

OCIEPLENIA:

- ogranicz do niezbędnego minimum przebywanie na słońcu zwłaszcza w okresie najintensywniejszego działania jego promieni,
- utrzymuj chłodne powietrze wewnątrz pomieszczenia, stosując żaluzje w drzwiach i oknach
- rozważ montaż zewnętrznych okiennic. Zewnętrzne okiennice latem nie dopuszczają ciepła do wnętrza domu, natomiast utrzymują ciepło w domu zimą,
- przebywaj wewnątrz pomieszczeń tak długo, jak to możliwe. Jeśli jest brak klimatyzacji, przebywaj na najniższym poziomie budynku, poza zasięgiem światła słonecznego,
- spożywaj zbilansowane, lekkie posiłki,

- regularnie pij duże ilości wody. Osoby cierpiące na epilepsję oraz schorzenia serca, nerek lub wątroby, będące na niskowodnej diecie oraz mające problemy z utrzymaniem płynów, powinny skontaktować się z lekarzem przed zwiększonym przyjmowaniem płynów,
- ogranicz przyjmowanie napojów alkoholowych. Mimo, że piwo i napoje alkoholowe zdają się zaspokajać pragnienie, to zazwyczaj powodują dalsze odwodnienie organizmu,
- ubieraj się w luźno dopasowane rzeczy, zakrywające możliwie największą powierzchnię skóry. Lekka, o jasnych kolorach odzież odbija ciepło i promieniowanie słońca oraz pomaga utrzymać normalną temperaturę ciała,
- noś okrycia głowy, które skutecznie będą chronić twarz i głowę przed nadmiernym nagrzaniem,
- unikaj zbytniego nasłonecznienia. Opalenizna spowalnia zdolność do samoczynnego chłodzenia się. Użyj środków ochrony przed promieniami słonecznymi o wysokim współczynniku skuteczności,
- unikaj skrajnych zmian temperatury. Zwolnij tryb życia. Zredukuj oraz ogranicz wyczerpujące zajęcia. Osoby wysokiego ryzyka powinny przebywać w chłodnych miejscach. Stosuj tabletki solne, ale tylko wtedy, jeśli zostały zalecone przez lekarza,
- pamiętaj, że podczas upałów występuje zwiększone zagrożenie przeciwpożarowe, przebywając w lesie, na podsuszonych łąkach, ścierniskach, zachowaj szczególną ostrożność i staraj się nie zaprószyć ognia.

PODCZAS SUSZY:

- zmniejsz zużycie wody. Podlewanie trawników i mycie samochodów marnotrawi wodę,
- gdzie tylko możliwe, używaj wielokrotnie tej samej wody.

EWAKUACJA

TO NATYCHMIASTOWA KONIECZNOŚĆ PRZEMIESZCZENIA LUDNOŚCI ZREJONÓW, W KTÓRYCH WYSTĄPIŁO BEZPOŚREDNIE ZAGROŻENIE DLA ŻYCIA I ZDROWIA. W TEJ SYTUACJI WŁADZE LOKALNE (ORGANIZATORZY EWAKUACJI) POPRZEZ ŚRODKI MASOWEGO PRZEKAZU LUB RADIOWOZYSTRĄŻY POŻARNEJ I POLICJI POWIADOMIĄ CIĘ O SPOSOBACH JEJ PRZEPROWADZENIA.

Ewakuując się musisz być przygotowany na trzydniową samowystarczalność i mieć ze sobą niezbędne wyposażenie. Czas, w którym powinieneś się ewakuować zależy od rodzaju zagrożenia. Jeśli zagrożenie można monitorować masz zwykle dzień lub dwa na przygotowanie się do ewakuacji. Lecz w większości sytuacji, ewakuującym się starcza czasu jedynie na zabranie najpotrzebniejszych rzeczy. Dlatego trzeba być zawnazas przygotowanym.

PLANOWANIE EWAKUACJI:

- zwróć się do władz lokalnych o plan ewakuacji Twojego obszaru i naucz się przebiegu przewidzianych tam dróg ewakuacji. Jeśli nie posiadasz samochodu uzgodnij zawnazas możliwość swojej ewakuacji z sąsiadami lub władzami lokalnymi,
- omów ze swoją rodziną możliwość i ewentualną konieczność ewakuacji w sytuacji zagrożenia. Zaplanuj, gdzie się udasz jeśli i będziesz musiał się samo-ewakuować. Zdecyduj się jak tam się dostaniesz,
- ustal miejsce, gdzie Twoja rodzina ma się spotkać jeśli zostaniecie rozdzieleni w sytuacji zagrożenia. Poproś swoich znajomych mieszkających poza obszarem Twojego zamieszkania, by zgodzili się pełnić rolę „punktu informacyjnego” gdzie odseparowany od rodziny możesz zadzwonić i poinformować, gdzie jesteś i jaka jest Twoja sytuacja,
- dowiedz się, gdzie ewakuowane będą Twoje dzieci, jeśli taka konieczność zajdzie w czasie ich pobytu w szkole,
- zgromadź zestaw rzeczy niezbędnych do ewakuacji: zasilane bateriami radio, latarki, zapasowe baterie, żywność, wodę i odzież. Pamiętaj, że czasami trzeba się ewakuować w ciągu kilku minut,

CO ROBIĆ JEŚLI OTRZYMASZ INFORMACJE

O EWAKUACJI:

Słuchaj stale bateryjnie zasilanego radia i realizuj przekazywane tą drogą instrukcje. Jeśli zagrożenie związane jest z uwolnieniem się niebezpiecznych substancji chemicznych ewakuuj się natychmiast:

- wykorzystuj zalecane drogi ewakuacji,
- nie korzystaj ze skrótów, ponieważ mogą być one zablokowane,
- bądź uważny i nie przejeżdżaj przez obszary zalane,
- trzymaj się z dala od zerwanych linii elektrycznych.

W innych przypadkach na ogół zdążysz przed wyjazdem wykonać następujące czynności:

- zabrać zapasy: wody, żywności, ubrania, dokumenty, polisy ubezpieczeniowe i pieniądze,
- zabezpieczyć dom. Zamknąć okna, wyłączyć z kontaktów urządzenia elektryczne,
- zamknąć główny zawór wody i wyłącznik prądu i gazu,
- poinformować rodzinę, gdzie się udajesz.

SCHRONY I UKRYCIA

POWIEDZ SWOJEJ RODZINIE GDZIE ZNAJDUJE SIĘ NAJBLIŻSZY SCHRON (UKRYCIE), BY WSZYSCY WIEDZIELI, GDZIE SIĘ UDAĆ.

Posiadanie schronienia ma kluczowe znaczenie w czasie klęski żywiołowej, katastrofy lub wojny. Schronem (ukryciem) może być piwnica domu, lub uszczelnione pomieszczenie w czasie przemieszczania się chmury trujących substancji, lub dom podczas niebezpiecznych gwałtownych burz i mroźnej pogody. W sytuacji katastrof wyspecjalizowane służby obrony cywilnej i grupy ratownicze będą podejmować działania w celu uruchomienia publicznych schronów (ukryć) w budynkach urzędów i szkół

ZAPASY NA WYPADEK KATASTROFY

KAŻDA RODZINA POWINNA MIEĆ PRZYGOTOWANE Odstawowe wyposażenie na czas klęsk żywiołowych lub katastrof.

Podczas katastrof może wystąpić brak elektryczności, gazu, wody itp. Możliwe jest też że warunki uniemożliwią opuszczenie domu przez wiele dni. Możesz potrzebować zapasów w celu samodzielnego przeżycia przez trzy lub więcej dni. Oznacza to, że powinieneś posiadać zapasy wody, żywności i innych przedmiotów na wypadek katastrofy. Przygotowane zawnazsu wyposażenie ułatwi przetrwanie trudnego okresu.

WYPOSAŻENIE POWINNO ZAWIERAĆ:

- **żywność** : mięso, owoce i warzywa w puszkach; puszkowane soki, mleko i zupy; cukier, sól i przyprawy; wysokokaloryczne pożywienie (witaminy, słodczye, żywność dla niemowląt i ludzi starszych, krakersy, suchary, ekstrakty kawy i herbaty) - zapas na okres 3-5 dni przechowywać w chłodnym miejscu;
- **wodę**: wodę należy zgromadzić najlepiej w plastikowych pojemnikach w ilości 4-5 litrów na osobę na okres 3-5 dni, wliczając wodę do utrzymania podstawowych zasad higieny;
- **odzież i rzeczy do spania**: każdy domownik powinien posiadać jedną zmianę bielizny, odzieży i butów, a dodatkowo okrycie przeciwdeszczowe, ciepłą bieliznę, koc lub śpiwór;
- **apteczkę pierwszej pomocy**: gaza, sterylne bandaże, w tym elastyczne, taśmy przyklepne, nożyczki, chusta, termometr, środki aseptyczne, środki przeciwbólowe, aspirynę, środki przeczyszczające, węgiel aktywowany; mydło; rękawice gumowe oraz zapas lekarstw na przewlekłe choroby członków rodziny;
- **przybory i narzędzia**: turystyczny zestaw do gotowania, radio na baterie, latarki, zapasowe baterie, nóż wieloczynnościowy, zapalaki, przybory do pisania, gwizdek, zestaw powinien być spakowany i gotowy do zabrania.

ZASADY POSTĘPOWANIA Z PRZESYŁKAMI NIEWIADOMEGO POCHODZENIA

W przypadku otrzymania jakiegokolwiek przesyłki niewiadomego pochodzenia lub budzącej podejrzenia z jakiegokolwiek innego powodu, jak:

- a) brak nadawcy
- b) brak adresu nadawcy
- c) przesyłka pochodzi od nadawcy lub z miejsca, z którego się jej nie spodziewamy należy:

1. Nie otwierać przesyłki!
2. Umieścić przesyłkę w grubym worku plastikowym i szczelnie go zamknąć.
3. Worek należy umieścić w drugim grubym plastikowym worku, szczelnie zamknąć: zawiązać supeł i zakleić taśmą klejącą.
4. Paczki nie wolno przemieszczać. Pozostawić ją na miejscu.
5. Powiadomić lokalny posterunek policji (tel. nr policji 997; komórka 112) lub straż pożarną (tel. nr 998).

Służby te podejmą wszystkie niezbędne kroki w celu bezpiecznego przejęcia przesyłki.

W przypadku gdy podejrzana przesyłka została otwarta i zawiera jakkolwiek podejrzaną zawartość w formie stałej (pył, kawałki, blok, galaretkę, pianę lub inną) lub płynnej, należy:

1. Możliwie nie naruszać tej zawartości: nie rozsypywać, nie przenosić, nie dotykać, nie wąchać, nie powodować ruchu powietrza w pomieszczeniu (wyłączyć systemy wentylacji i klimatyzacji, zamknąć okna).
2. Całą zawartość umieścić w worku plastikowym, zamknąć go i zakleić taśmą lub plastrem.
3. Dokładnie umyć ręce.
4. Zaklejony worek umieścić w drugim worku, zamknąć go i zakleić,
5. Ponownie dokładnie umyć ręce.
6. Bezzwłocznie powiadomić lokalny posterunek policji (nr tel. policji 997; komórka 112) lub straż pożarną (nr tel. 998) i stosować się do ich wskazówek.

Po przybyciu właściwych służb należy bezwzględnie stosować się do ich zaleceń.

TELEFONY ALARMOWE

1	Pogotowie Gazowe	992
2	Pogotowie Ratunkowe	999
3	Policja	997
4	Straż Pożarna	998
5	Pogotowie Elektroenergetyczne	981
6	Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego w Myszkowie Myszków ul. Jana Pawła II 11	34/3151541
7	Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego w Poraju Poraj ul. Jasna 21	34/3147750 694429076
8	Biuro Zarządzania Kryzysowego Starostwo Powiatowe Myszków ul. Pułaskiego 6	34 /3159134

SYGNALY ALAMOWE

Lp.	Rodzaj Alarmu	Sposób ogłoszenia alarmu			Sposób odwołania alarmu	
		Akustyczny system ostrzegania	Środków masowego przekazu	Wizualny sygnał alarmowy	Akustyczny sygnał alarmowy	Środków masowego przekazu
1	<i>Alarm Powietrzny</i>	<p>- Ciągły</p> <p>Modulowany dźwięk syreny w okresie jednej minuty,- Następujące po sobie sekwencje długich dźwięków sygnałów dźwiękowych pojazdów, gwizdków, trąbek lub innych przyrządów na sprężone powietrze w stosunku 3:1 w przybliżeniu 3 sekundy dźwięku oraz jedna sekunda przerwy</p> <p>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowa: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm powietrzny dla.....</p>	<p>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowa: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm powietrzny dla.....</p>	<p>Znak czerwony najlepiej w kształcie kwadratu</p>	<p>Dźwięk ciągły trwający 3 minuty</p>	<p>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowa: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm powietrzny dla.....</p>
2	<i>Alarm o skażeniach</i>	<p>- przerywany modulowany dźwięk syreny,- sekwencja krótkich sygnałów wydawanych sygnałem dźwiękowym pojazdu lub innym podobnym urządzeniem lub też uderzenia metałem czy też innym przedmiotem w stosunku 1:1 w przybliżeniu 1 sek. wydawania dźwięku oraz 1 sekunda przerwy</p>	<p>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowa: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm o skażeniach (podać rodzaj skażenia) dla.....</p>	<p>Znak czarny najlepiej w kształcie trójkąta</p>	<p>Dźwięk ciągły trwający 3 minuty</p>	<p>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowa: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm o skażeniach dla.....</p>

KOMUNIKATY OSTRZEGAWCZE

Lp.	Rodzaj komunikatu	Sposób ogłaszania komunikatu	Sposób odwołania komunikatu
1	<i>Uprzedzenie o zagrożeniu skażeniami</i>	<i>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowa : Uwaga! Uwaga! Uwaga! Osoby znajdujące się na terenie .....około godziny ..... min ..... może nastąpić skażenie..... (podać rodzaj skażenia) w kierunku .....(podać kierunek)</i>	<i>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowa : Uwaga!, Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu ..... (rodzaj skażenia) dla .....</i>
2	<i>Uprzedzenie o zagrożeniu skażeniami</i>	<i>Formę i treść komunikatu uprzedzenia o zagrożeniu zakażeniami ustalają organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej</i>	
3	<i>Uprzedzenie o kłóskach żywiolowych i zagrożeniu środowiska</i>	<i>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Informacja o zagrożeniu i sposobie postępowania mieszkańców</i>	<i>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowa : Uwaga!, Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm o kłóskach ..... dla .....</i>